

Datum
2024-01-17

Diarienummer
KS-2022/1011

Handläggare
Björn Rosborg
Bjorn.Rosborg@huddinge.se

Kommunstyrelsen

Förslag om att avsluta Huddinge kommuns vänortssamarbete

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Mot bakgrund av vad som framgår av kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 17 januari 2024, avslutar Huddinge kommun sitt vänortssamarbete.

Sammanfattning

Under mellankrigsåren och efter andra världskriget blev den europeiska vänortsrörelsen en slags fredsrörelse då man hoppades att genom samarbete på kommunnivå kunna överbygga motsättningar och öka förståelsen mellan folk. Vänortsutbyte sker vanligtvis mellan skolor och kommunala förvaltningar med målet att utbyta idéer och erfarenheter kring gemensamma problem. Samarbetet bedrivs ofta med utgångspunkt i ett vänortsavtal eller andra fastlagda riktlinjer.

I slutet av 1940-talet inrättade Huddinge kommun vänortssamarbeten med Vanda stad i Finland, Askim kommune i Norge och Lyngby-Taarbæk kommune i Danmark. År 1985 beslöt kommunstyrelsen att också Seydisfjörður kommune på Island skulle bli en vänskapsort och 1989 beslutade kommunstyrelsen att utöka kretsen av vänortskommuner med Nuuk kommune på Grönland. Vänorterna har en efter en lämnat samarbetet och de senaste åren har Huddinge kommuns vänorter endast bestått av Vanda stad. Dagens vänortsutbyte är således av begränsad omfattning och saknar dessutom struktur. Trenden är att allt fler kommuner avslutar sitt vänortsutbyte och i stället söker projektinriktade samarbeten där det går att söka extern finansiering eller mer verksamhetsinriktade samarbetsavtal.

Kommunstyrelsens förvaltning anser att vänortssamarbetet är en samverkansform som under efterkrigstiden fyllde en funktion men som nu, i en digital tidsålder, tjänat ut sin roll. Att utbyta idéer och erfarenheter mellan ett antal kommuner i olika länder kring gemensamma problem kan idag ske på ett helt annat sätt än för 60–70 år sedan och behöver inte manifesteras i en överenskommelse om vänortssamarbete eller begränsas till några få kommuner.

Mot bakgrund av ovanstående anser kommunstyrelsens förvaltning att Huddinge kommuns vänortssamarbete bör avslutas.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

Datum
2024-01-17

Diarienummer
KS-2022/1011

Beskrivning av ärendet

Vänortssamarbeten allmänt

Under mellankrigsåren och efter andra världskriget blev den europeiska vänortsrörelsen en slags fredsrörelse då man hoppades att genom samarbete på kommunnivå kunna överbrygga motsättningar och öka förståelsen mellan folk. I Norden var det kriget i Finland i slutet 1930-talet och början av 1940-talet som väckte de övriga ländernas önskan att bistå och hjälpa det krigsdrabbade landets olika delar. Adoptivorter utvecklades till fadderorter och så småningom vänorter.

Sedan slutet 1980-talet har ökningen av svenska kommuners vänortssamarbeten främst skett med kommuner i öst- och utomeuropeiska länder.

Inriktning

Vänortsutbyte sker vanligtvis mellan skolor och kommunala förvaltningar med målet att utbyta idéer och erfarenheter kring gemensamma problem. Samarbetet bedrivs ofta med utgångspunkt i ett vänortsavtal eller andra fastlagda riktlinjer.

I rapporten "Svenska kommuners nordiska vänortssamarbeten" framhålls att samarbeten ofta vilar på eldsjäalars engagemang.

Vänortssamarbeten i tiden¹

Enligt en enkätundersökning 2007 hade 272 kommuner vänorter. Motsvarande undersökning 2011 visade att antalet kommuner med vänortssamarbeten minskat till 243. År 2018 var det 146 kommuner som hade vänorter eller kommunala partnerskap. Samarbetet bedrivs ofta med utgångspunkt i ett vänortsavtal eller andra fastlagda riktlinjer.

På en kompletterande fråga i 2018 års enkät rörande aktivitetsgraden för samverkan sa 36 procent att vänortssamarbetena är aktiva, 28 procent att de har sporadiska samarbeten och 32 procent att de är vilande.

Det vanligaste samsamarbetsområdet avseende vänorter och kommunala partnerskap är kultur. Därefter följer skola och utbildning samt näringslivsutveckling och sysselsättning.

Trenden är att allt fler kommuner avslutar sitt vänortsutbyte och i stället söker projektinriktade samarbeten där det går att söka extern finansiering eller mer verksamhetsinriktade samsamarbetsavtal.

Även fördjupade samarbeten med parter utanför den kommunala sektorn har utvecklats över åren.

Huddinge kommun

I slutet av 1940-talet inrättade Huddinge kommun vänortssamarbeten med Vanda stad i Finland, Askim kommune i Norge och Lyngby-Taarbæk kommune i Danmark. År 1985 beslöt kommunstyrelsen att också Seydisfjörður kommune på

¹ Sveriges och Kommuner och Regioners rapport Internationella samarbeten 2019.

Datum
2024-01-17

Diarienummer
KS-2022/1011

Island skulle bli en vänskapsort och vid kommunstyrelsegruppens konferens i Nuuk på Grönland hösten 1988 aktualiserades att även formellt utöka kretsen av vänortskommuner med Nuuk kommune, vilket kommunstyrelsen i Huddinge också beslutade göra i början av 1989. Vänorterna har en efter en lämnat samarbetet och kvar är nu bara Vanda stad i Finland.

Några vänortsavtal har inte hittats i kommunens arkiv. Även styrdokument för vad syftet med vänortssamarbetet är och vilka områden och metoder som omfattas av samarbetet saknas.

Dagens vänortsutbyte är således av begränsad omfattning och saknar dessutom struktur.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelsens förvaltning anser att vänortssamarbetet är en traditionell samverkansform som under efterkrigstiden fyllde en funktion att överbrygga motsättningar och öka förståelsen mellan folk, men nu i en digital tidsålder tjänat ut sin roll. Att utbyta idéer och erfarenheter mellan ett antal kommuner i olika länder kring gemensamma problem kan idag ske på ett helt annat sätt än för 60–70 år sedan då Huddinge kommuns samarbeten inleddes och behöver inte manifesteras i en överenskommelse om vänortssamarbete eller begränsas till några få kommuner.

Huddinge kommun har också över åren utvecklat samarbeten inom många områden med många olika parter med större nytta för kommunen än den vänortssamarbetet kännetecknas av, och bör fortsättningsvis fokusera på dessa.

Mot bakgrund av ovanstående anser kommunstyrelsens förvaltning att Huddinge kommuns vänortssamarbete bör avslutas.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förslaget till beslut kan medföra små positiva ekonomiska effekter då vänortssamarbetet genererat vissa kostnader för administration, resor, förtäring, hotell och möten.

Huddinge kommun bör i ett formellt brev informera den kvarvarande vänorten Vanda stad i Finland om beslutet och skälet till det.

Camilla Broo
Kommundirektör

Anna Tengelin Skoog
Biträdande kommundirektör

Datum
2024-01-17

Diarienummer
KS-2022/1011

Beslutet ska skickas till
Samtliga nämnder och bolag